

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVĚR ȘI LUMINĂ

JUSTIȚIE ȘI LIBERTATE

Prim-Redactor : A. NENOVEANU

Director : PETRE BOBȘ

Proprietar : E. I. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei

Pe 6 luni 16 »

Pe 3 luni 8 »

Studentii plătesc pe jumătate.

Pentru străinătate se adaugă portul.

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERDISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI

No. 35, STRADA COLȚEI, No. 35

Un număr vechiu 2 Lei.

S U M A R :

Discurs de deschidere a Inaltei Curți de Casație și de Justiție pronunțat de D-l Procuror General G. Filitti în ziua de 1 Septembrie, 1894.

Răspunsul D-lui C. E. Schina, Prim Președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție la discursul rostit de D-l Procuror General, de pe lângă acea Inaltă Curte, cu ocazia solemnității deschiderii anului judecătoresc, 1894—1895.

Jurisprudența Română :

Curtea de Casație secția II: Direcțiunea generală a Căilor Ferate Române cu locuitorii comunei Potcoava.

Compunerea Curților și Tribunalelor din Bucuresci pe anul 1894—1895.

Informațiuni.

DISCURS

De deschidere a Inaltei Curți de casație și de Justiție pronunțat de D-l Procuror General G. Filitti în ziua de 1 Septembrie, 1894.

Domnule Prim-Președinte,
Domnilor Judecători,

La 16 August 1885 prin discursul nostru de deschidere am avut onorea a vă întreține despre vechile parlamente franceze; D-l Prim-Președinte, răspundând discursului nostru, a găsit că am avut o idee fericită în alegerea subiectului, căci în viața acelor ilustre tribunale sunt modele ilustre de imitat și pericole grave de evitat de către cei chemați a reorganiza tribunalele noastre; și mai adăoga că multe ne poate învăța viața marilor bărbați, care au ilustrat acele celebre tribunale prin știința și independența lor, prin marile servicii ce au adus dreptului, justiției, proteguind tot d'una pe cel slab contra celui puternic, cu rizicul chiar al vieții lor. Astăzi când legea de organizare judecătorească de la 1 Septembrie 1890 a pus bazele stabilității și independenței judecătorilor prin introducerea inamovibilității și a unor reguli de admisibilitate și de înaintare în funcțiunile judecătorești, credem că nu este fără de folos ca cu ocaziunea intrării noastre spre a serba a 32-a aniversare a deschiderii acestei

inalte curți, să ne amintim câte-va pagine din viața magistraților cari s'au distins mai cu deosebire în sânul acelor tribunale, căci, după cum foarte bine ați dis D. prim-președinte, multe ne poate învăța viața acelor mari bărbați, printre care a figurat un Cujas un Dumoulin, un Olivier, un L'hospital, și un D'Aguesseau a căruia biografie ne propunem a schița în câte-va cuvinte, căci el a lăsat în urmă-i exemple admirabile și neperitoare de însușirile ce trebuie să intrunească un bun judecător.

Domnilor,

Unul dintre bărbații cari au ilustrat parlamentele franceze, și care cu drept cuvânt se poate numi înțeleptul Franciei din al 18-lea secol, era de bună seamă și cancelarul D'Aguesseau, care prin vasta sa inteligență, prin știința sa profundă, prin probitatea și independența caracterului său ne-a dat tipul adevăratului magistrat.

Henri François D'Aguesseau s'a născut la Limoges în ziua de 27 Noembre 1668.

Părinții săi tatăl Henri D'Aguesseau și mama Claire le Picart de Périgny, ce și dânsii se coborau din familii distinse atât prin vechimea lor cât și prin serviciile aduse statului, au servit țenărului D'Aguesseau ca model de virtute și de învățătură.

În adevăr Antoine D'Aguesseau bunul cancelarului D'Aguesseau, fost prim-președinte la Bordeaux, s'a distins în această funcțiune printr'o erudițiune și știință puțin comune.

Dar câte virtuți de imitat în persoana lui Henri D'Aguesseau părintele cancelarului, care a fost consilier de stat în consiliul regelui și în consiliul regentei, și care s'a ridicat în funcțiunile cele mai mari fără nici o protecțiune de cât numai prin propriul său merit.

Acest fericit părinte simțind ce poate aștepta de la inteligența precoce a fiului său, nu a cruțat nici un sacrificiu spre a se ocupa continuu de instrucțiunea

lui, ast-fel că de timpuriu încă ténărul D'Aguesseau căpătă gustul și ardoarea științei.

El posedă, în adevăr, cu desăvârșire nu numai limba sa natală, dar cunoștea încă limbele latină, greacă, ebreă italiană, espaniolă, portugheză și englesă; și dăcea chiar adesea că distracția cea mai plăcută pentru dânsul erea de a învăța o limbă.

Lectura poeziilor antică a fost o pasiune a junetei sale.

În privința artei oratorice de și îi cunoștea toate regulile, totuși după ce s'a ocupat cu filosofia, începând cu Aristote și sfârșind cu Descartes, a mai recitat, din îndemnul părintelui său, în cursul unui an autorii antice; cu metoda aceasta de a se instrui a ajuns, în adevăr, a posedă în cel mai mare grad arta de a raționa, artă atât de necesară unui orator jurisconsult.

D'Aguesseau iubea cu deosebire și matematicile, așa că adesea când era obosit de afacerile publice, lua în mână o carte de geometrie sau de algebră, și pretindea că singurul mijloc de repaos îl găsea în variațiunea ocupațiilor; mod, de altminterlea, foarte eficace pentru a mări cereul cunoștințelor sale.

Instrucțiunea sa enciclopedică terminată, el începu studiul dreptului, știința abstractă care cere un studiu îndelung și statornic și o aplicațiune profundă.

Aci nu mai era vorba de studiul literaturii care conduce spiritul dintr'o frumusețe într'alta, ci de niște poteci spinoase care trebuia să le străbată isbindu-se când de o stâncă, când de alta. Cu toate acestea studiul legilor deveni pentru dânsul unica sa ocupațiune.

Ast-fel el învăță dreptul roman, constituțiunile împărătești grece și latine, ordonanțele regale ale patriei sale, cutumele, căutând izvoarele acestor cutume îndreptul antic feudal și în dreptul monarhiei Franceze; dar tot de odată se îndeletnicea și cu studiul legislațiilor celor-l'alte State.

Cancelarul D'Aguesseau de și împodobit de natură cu o inteligență puțin comună și cu toată profunda știință ce posedă, erea de un caracter pe atât de nobil pe cât și de modest, modestia lui mergea așa de departe, în cât el se îndouea de știința sa, și nu năzuia nici la funcțiuni, nici la onoruri, singura lui țintă fiind de a face binele tot-d'auna și pretutindenea.

D'Aguesseau a debutat pentru prima oară ca avocat al regelui la Chatelet la vârsta de 21 ani.

Puțin timp mai în urmă fu numit avocat general la parlament. Când Regele Ludovic cel mare îi a oferit această nouă funcțiune a dis că cunoștea în destul pe tatăl spre a fi asigurat că nu va fi înșelat în preferința sa. Și în adevăr regele nu s'a înșelat căci ténărul D'Aguesseau s'a distins așa de mult în această funcțiune, în cât celebrul președinte Denis Talon, când l'a audiat vorbind pentru prima oară, a dis că ar fi dorit se și sfârșească cariera ast-fel după cum acest tiner a început pe a sa.

Nutrit cu tot ce este mai simțitor în poezie, mai solid și mai instructiv în istorie, mai judțios și mai grav în filosofie și mai sublim în elocuență, este ușor de înțeles puterea cu care D'Aguesseau se exprima,

de câte ori ministerul său îl obliga a lua cuvântul.

După dece ani de funcțiune ca avocat general, fu promovat la demnitatea de procuror general al parlamentului din Paris.

Această nouă funcțiune îi deschise o cale mai largă pentru a culege noi lauri. Ca procuror general el căută a imprima teroarea în criminali, a defende inocența, a confunda pe usurpator, a răsbuna drepturile săracului și a protege pe văduvă și pe orfan.

Censor al moravurilor magistraților, exemplu ce el le da prin purtarea sa îi asigură un mare prestigiu și o mare autoritate.

În epoca fatală din anul 1709 el prevădu calamitățile de care ora amenințată Francia, și nu lipsi a propune mijloacele cele mai înțelepte și mai eficace pentru vindecarea lor.

Capacitatea și înțelepciunea lui erau așa de notorii în cât nu numai magistrații și miniștrii dar însuși Ludovic al XIV-lea avea recurs la povețele sale.

Stima și confiența ce știu să și atragă din partea tuturor cetățenilor îl ridică, fără voea lui, la suprema magistratură a țerei.

În adevăr Duca de Orleans regentul, un principe cunoscător în merite, și uimit de atâtea talente ce posedă acest magistrat, încetând din viață cancelarul Voisin, se grăbi a îi da de succesori pe D'Aguesseau în ziua de 2 Februarie 1717.

Acastă numire implu de bucurie Francia întreagă, afară de noul numit, căci rara sa modestie îl făcea să creadă că această nouă funcțiune crea o sarcină mai pre sus de puterile sale.

D'Aguesseau de și disgratiat, în calitate de cancelar, în două rânduri, în Ianuarie 1718, și în Februarie 1722, el purtă această sarcină de la 1717 până în ziua de 27 Noembrie 1750, când s'a demis din această magistratură obosit din cauza vârstei înaintate și a infirmităților ce căpătase în lunga și laborioasă lui carieră.

Modul cum a îndeplinit D'Aguesseau această înaltă magistratură, în decursul acestor 30 și mai bine de ani, nimeni nu'l pôte descri mai bine de cât M. de Morlon primul președinte al presidiului din Tulusa.

Acest magistrat făcând elogiul cancelariului D'Aguesseau printr'un discurs ținut în presidiul din Tulusa, și voind a arăta cu câtă inteligență, capacitate și înțelepciune a condus acest cancelar afacerile Franciei, și pune mai întâiu întrebarea ce este un Cancelar și răspunde în modul următor:

„Un Cancelar este călăuza, organul, reprezentantul, ministrul puterii suverane; el este un magistrat pus între principe și supuși, obligat prin poziția sa să se împace interesele lor foarte des opuse, sau mai bine zis foarte des rău înțelese; este canalul prin care protecțiunea justiției descinde de la principe la supușii săi, și prin care respectul legilor se urecă de la supuși la principe, legământ fericit care face puterea și armonia societății civile! El este șeful curților suverane, a tuturor tribunalelor inferioare, a întregii magistraturi; el este protectorul și răsbunătorul legilor disprețuite, îndreptătorul celor uitate, apărătorul celor violate, interpretul lor când ele

„sunt obscure, oracolul lor când ele tac. Câtă capacitate, câtă lumină, câtă întindere și câtă putere de geniu se cere de la acela care este destinat a îndeplini asemenea funcțiuni!

„A face ca un rege să vorbească ca părinte și ca stăpân, cu acea autoritate și bunătate ce îndemnă la supunere imediată; a lăsa în contra surprinderilor, artificului, și în contra strigătului unei compătimiti primejdioase; a face să fie ascultată vocea justiției într'o curte în care atâtea interese private par a conșpira contra ei, și a o arăta în totă splendoră, desbrăcată de verice asprime care ar putea inspira spaima împregiurului ei; a menține în toate corpurile armonia, ordinea și echilibrul, așa de necesarie pentru binele Statului; a propune legi utile și necesarii, a le combina cu legile existente și cu prejudecățile stabilite, cu privilegiiile corpurilor, și ale particularilor, ale investițiilor cu niște forme auguste, care constată autenticitatea lor, și garantează siguranța publică; a veghea la executarea lor, fără considerație pentru mulțimea ce se abate de la ele, pentru șicana ce le înlătură; a împuțina formalitățile inutile care au drept țintă a perpetua procesele, spre satisfacerea cupidității miniștrilor subalterni ai justiției, și spre ruina acelor care au nenorocirea de a pleda înaintea lor, reducând în săpă de lemn familiile cele mai bogate. Iată care sunt funcțiunile, iată care sunt datoriiile unui cancelar.

„Domniile văstre știți, Domnilor, și Franția întregă știe ca și Domniile văstre, că D. Cancelar D'Aguesseau le-a îndeplinit în perfecție pe toate. Da, lui datorază secolul nostru și patria noastră gloria de a nu avea nimic de invidiat în privința acestor timpuri și altor națiuni. Posteritatea va dice că Justinian a avut pe Tribonian, Théodoric pe Cassiodor, Danemarca pe Griffefeld, Suedia pe Oxenstiern, Anglia pe Bacon și Franția pe D'Aguesseau.“

Din aceste puține cuvinte ne putem da seamă de dreptatea, de probitatea și de stăruința acestui magistrat întru îndeplinirea datoriei!

Vrășmas neînpăcat atât al celor mari, cari ar fi voit cu ori-ce preț să supună pe cei-l'alți autorităților, cât și a celor mici care sub pretextul slăbiciunii lor ar abuzat de protecțiunea după care alerg, el nu s'a arătat nici o dată complasant până la mișelie către cei d'întâiu, și nici nu a compătimit pentru cei din urmă.

Dacă însă D'Aguesseau a fost mare ca om public, și în viața lui privată, nu este mai puțin de admirat!

Om cu credință în Dumnezeu, cu moravuri simple și ostere, de o modestie fără seamăn, soț incomparabil în 1694 cu Anne Lefebre d'Ormesson, o soție care prin sufletul său îngeresc, prin modestia și pietatea sa, prin blândețea caracterului său s'a făcut demnă de iubirea lui; Părinte neprețuit, câtă stăruință și câte sacrificii nu a făcut el pentru educațiunea familiei sale!

Ce frumos exemplu o căsătorie în care domină unirea, pacea, virtutea, și asupra căreia nici o dată vre un nor nu i'a turburat liniștea!

Dar moartea nemilostivă, geloasă de atmosfera senină

și pură ce plana asupra acestei familii model, făcu în anul 1735 un mare gol, răpind din sânul ei pe soția virtuoasă, pe mama neprețuită, ce erea, ca se zice astfel, tresătură de unire în mijlocul acestei familii.

D'Aguesseau nu se putu consola de pierderea soției sale până la moartea sa, care a avut loc în 9 Februarie 1751, exprimând dorința de a fi înmormântat alături de dânsa.

Dar cu toată durerea mare ce l'copleșea, el, nu a întrerupt ocupațiunile ministeriului său, și dacă amicii săi îl povățuiau să se odihnească un timp oare-care fiind împovărat de o așa mare durere, el le răspundea că se datorește publicului, și că nu este drept ca el să sufere din cauza nenorociților sale domestice.

Domnilor Judecători,

Operele lăsate de D'Aguesseau și cunoscute de noi sunt următoarele.

1 Discursurile de redeşchidere a audiențelor parlamentului.

2 Instrucțiunile.

3 Mercurialele.

Cadrul restrins al discursului nostru nu ne permite a vă prezenta un tablou mai mult sau mai puțin complet de toate aceste lucrări, ne vom mărgini deci a da în câte va cuvinte o idee pe cât se poate de exactă a principiilor ce profesă acest om de elită, și a reproduce câte-va pasaje din «Mercurialele» sale relative la magistratură.

Prin discursurile de redeşchidere, care tractează despre independența avocatului, despre cunoașterea omului, și despre cauzele de decadență a elocuenței, D'Aguesseau ne arată în ce consistă meritul cel mai mare a profesiunii de avocat, care este izvorul adevărat al elocuenței, și în fine cari sunt cauzele care pot să o facă să degenereze. Astfel el ne învață că un orator nu trebuie să vorbească de cât numai pentru a arăta și a face să se simtă adevărul, oratorul care vorbește numai ca să facă spirit nu este elocuent. Elocuența, dice D'Aguesseau, refuză sprijinul său acelor care vor se o reduce la un simplu exercițiu de cuvinte, și degradându-l din demnitatea de orator, nule lasă de cât numele de declamator de rând, sau de istoric cari reproduc adesea în mod infidel diferențialele dintre părți.

D'Aguesseau erea așa de convins că claritatea este prima virtute a stilului, în cât el îndemna pe discipolii săi a evita stilul afectat și echivoc, ce pare a zice multe lucruri și care nu lămurește nimic, care escită mai mult surprinderea de cât admirațiunea.

Stilul oratorului el dorea să fie nu numai clar, dar și abodent și frumos, dar abodența cerea să fie ca a unui pământ rodnic și bine cultivat, iar frumusețea să fie potrivită subiectului.

Frumusețea stilului îl conduce a ne arăta că bunul gust, este gustul acela general și universal de toate timpurile și din toate țările; acel gust al naturii, care cu toate sforțările unei false elocuențe, este tot d'atuna sigur de a și atrage stima oamenilor și de a le impune administrațiunea.

Instrucțiunile sunt adresate fiului său, și au de obiect studiile ce trebuie să urmeze spre a deveni un bun magistrat.

Prin Mercurialele sale, care încep cu iubirea ce omul trebuie să aibă de condițiunea în care se află, și se sfârșesc cu iubirea lui către patrie, marele magistrat ne arată pe de o parte calitățile ce trebuie să caracterizeze pe adevăratul magistrat, iar pe de altă, după ce pune în evidență pasiunile la care este supus omul prin natura sa, ne arată mijlocele de a combate aceste pasiuni, și calitățile ce trebuie să dobândească omul spre a deveni un bun cetățean, un om drept, un om înțelept, un om cu suflet mare, un adevărat eroi.

Ast-fel în prima Mercurială spune că ceea ce omul cunoaște mai puțin în viața sa este fericirea condițiunii în care se află, din cauză că el dorind a fi tot-de'una mai fericit, nu privește pozițiunea sa din adevăratul ei punct de vedere. Din cauza această el se găsește mai tot-de'una de o potrivă nenorocit și prin dorințele sale, și prin cea ce posedă deja. Gelos de soarta celor l'alți, invidia nu-i dă pace.

Din contră omul de bine se ascunde mult timp spre a pune fundamente solide unui edificiu durabil, virtutea sa răbdătoare se grăbește cu incetul, și înaintează spre glorie cu mai puțin șgomot, dar cu mai multă certitudine. El caută a fi în realitate un om de bine, iar nu numai a părea ast-fel; Căci natura îi rezervă tot de'una un grad de adevăr mai pre sus de toate sfortările arti, o lumină pe care imitațiunea cea mai perfectă nu o va putea egala, și timpul nu întârzie de a face un discernământ drept, adăogând la reputațiunea magistratului virtuos cea ce scade din reputația magistratului ambițios.

Inima magistratului înțelept este un asil sacru ce pasiunile respectă, în care virtuțile se adăpostesc, și pe care liniștea, care este nedespărțită de justiție, îl face fericit.

Inima magistratului ambițios este un templu profan, el pune pe altarul justiției norocul, și primul sacrificiu ce norocul îi cere este liniștea sa; și trebuie să se considere chiar fericit dacă nu îi cere sacrificiul și al inocenței sale.

În mercuriala IV despre demnitatea magistratului D'Aguesseau ne mai învață că gloria magistratului fără demnitate nu servă la nimic, și comparând gloria antică a senatului cu tineri magistrați din epoca sa, dice că abia se mai conservă o slabă imagină a demnității din vremile trecute, și aceasta numai în funcțiunile publice ale magistraturei, care imagină, însă de și foarte slabă, nu se mai găsește în viața privată a magistratului.

Desgustat de plăceri, obosit de propria sa lenevie, și copleșit de greutatea inutilității sale, vede cine-va un ténăr judecător intrând a lene în tribunal. În ședință el nu se mulțumește a se da singur capriciilor gândurilor sale, fără a da cea mai mică atențiune procesului, ci voește să atragă și pe colegii săi la conversații, cari tulbură atențiunea celor-l'alți judecători, și deconcerțează adesea pe inpricinați.

El nu vede în tribunal de cât un loc de repaos, în adăstarea sosirii ceasului de a se duce la afacerile sale plăcerile sale. Și iață modul cu care arbitru vieți și averi ómenilor se prepară a pronunța o hotărâre adesea irevocabilă!

Și după ce a făcut acest trist tablou al magistraților din timpul său, apoi arată că demnitatea magistratului consistă întru a trăi cu cuviința ce comportă profesia sa, a nu eși din caracterul onorabil cu care justiția a împodobit persoana magistratului; a respecta exemplele bune ale părinților; a nu căuta a se distinge de cei-l'alți magistrați de cât prin ceea ce distinge pe magistrat de cei-l'alți ómeni; a și forma interiorul după cum l' va povățui înțelepciunea, iar exteriorul după regulile bunei cuviințe; a face săi premergă tot-d'auna pudóra și modestia; a respecta judecata ómenilor, și a se respecta și mai mult pe sine însuși; într'un cuvânt a pune atăta cuviință și o proporție așa de dreptă în toate părțile vieții sale, în cât ea să fie ca un concert de virtute și de demnitate, și ca o fericită armonie în care nu se observă nici o dată cea mai mică disonanță; iață calea dice el, care ne va fi tot-d'auna deschisă spre a ajunge la adevărata demnitate.

În Mercuriala V tractând despre iubirea de simplitate, D'Aguesseau dice că într'un timp în care vechea severitate a legilor pare a reinvia spre a combate luxul și falșa mărime, magistratura care este datore a se depărta cu înțelepciune de aceste vicii, trebuie prin purtarea sa să dea noi puteri autorității legilor, și prin esemplul său, mijloc mai puțin riguros dar mai convingător, să caute a restabili simplitatea în moravuri.

Și în adevăr luosul înmulțind nevoile, coprinde setea de bogăție, și întretine în inimă o dosă de cupiditate; simplitatea moravurilor depărtând pe magistrat de obiectele exterioare, devine un zid care nu se poate pătrunde, și care îi apără virtutea.

Ast-fel D'Aguesseau prin exemple și reguli îndestulătoare, indemnă pe magistrați a iubi simplitatea.

În Mercuriala VI vorbește de moravurile magistratului, și în descrierea ce face a regulilor dupe care trebuie să se conducă magistratul în viața sa privată, el termină cu aceste frumoase cuvinte: Înțelepciunea moravurilor revarsă asupra persoanei magistratului acel farmec secret și imperceptibil ce se simte, dar care nu se poate exprima, ce admiră cine-va dar care nu l' poate imita. Un amestec de severitate și de dulceață, de grație și de majestate îi supune toate spiritele și îi câștigă toate inimile.

În Mercuriala IX despre autoritatea magistratului, și supunerea sa la autoritatea legii, el începe cu aceste cuvinte: A putea tot pentru dreptate și a nu putea nimic pentru sine însuși, iață onorabila, dar penibila condițiune a magistratului.

Tot ce inconjoră pe magistrat pare a conspira spre a l' seduce; tot ce vede împrejurul său îi oferă mai întâiu imagina plăcută, și așa cuteza a zice, idolul amăgitor al autorității sale.

Magistratu vorbește, și totul se supune vocei sale; ordonă, și totul se execută; înaintea lui cad și se nimicesc toate măririle după pământ;

El vede în toate țiile la picioarele sale chiar pe aceea a căroră avere este adorată, sau temută. Cu cât interesele lor sunt mai mari cu atât și înjosirile lor mișeștii lor devin mai mari; și prefăcându-se că sunt robi supuși ai magistraturei, prima uneltire ce întrebuintează spre a se face stăpâni pe magistrat, este de a-l convinge că el este stăpînul tuturor.

După ce D'Aguesseau arată la ce poate duce pe un magistrat acești lingușitori, apoi adaugă, să se hrănească magistratul orgolios cu spectacolul desert al acestor suplicanți numeroși care se apropie de el tremurând; să-i privească ca un popor supus legilor sale, și să creadă că este de demnitatea sa să-i facă să lăncezească într-o așteptare obositoare și incertă. Ministrul credincios al justiției se uită cu milă la această droaie de clienți ce îl inconjoară; crede a vedea împregiurul său o mulțime de creditori cari par a-i imputa moliciumea sa; și când nu poate să le satisfacă de odată justa lor impaciență, atunci numai equitatea regulează rangul lor.

Ce bucurie pentru sărac și pentru cel slab, când el are mângâierea de a trece înaintea bogatului și a celui puternic în ordinea trasă de chiar mâna justiției! și câte bine-cuvintări nu adresează el magistratului când vede că gemetul secret al mizeriei sale este mai iute și mai cu favoare ascultat, de cât vocea pătrunzătoare a celei mai mari bogății!

Mercuriala X despre dreptatea magistratului în viața sa privată începe cu aceasta frumoasă essortare: Primiți ca, esînd din limitele ordinare ale censurei noastre, și preocupați mai mult de datorile de om de cât de acelea de magistrat, să vă dîcem, Miniștri ai justiției, iubiți justiția nu numai când străluciți în funcțiunile voastre publice, dar și în secretul vieții voastre private; iubiți echitatea când judecați popoarele supuse puterii voastre; dar iubiți această echitate de se poate și mai mult, când trebuie să vă judecați și poate să vă și condamnați voi înși-vă.

În zadar vă onorați cu titlul glorios de om drept, pentru-că credeți că vă puteți mîguli de a fi conservat în esersiciul funcțiunilor voastre toată integritatea inocenței voastre. Apreciator sever al meritului, publicul voește să vă facă să cumpărați mai scump acest titlu respectabil, unic, dar dreapta recompensă a muncii voastre.

Publicul când voește a face portretul omului drept, nu ia în considerație numai purtarea sa ca magistrat, când se află în esersiciul funcțiunei sale, în tribunal, unde judecătorul se prezintă mai tot-d'auna cu prea multe avantaje, ci caută a-l urmări până în interiorul său, acolo unde magistratul, liber pe sine, lasă să răsuflă mișcărilor sale disimulate cu adresă, sau năbușite în timpul exercitiului magistraturei.

Ast-fel și prin această Mercurială celebrul magistrat pune în evidență calitățile magistratului corect din toate punctele de privire, și îndeamnă pe judecători a fi

drepti și corecți nu numai în viața lor publică dar și în viața privată.

Prin Mercuriala XI arătând care este adevărata și care este falsa justiție, D'Aguesseau constată un adevăr netăgăduit când dîce, că a voi cine-va să arate că este drept, fără ca să fie în realitate, aceasta este culmea nedreptății.

Întâmpinăm adesea, dîce el, amăgiri care întunecă vederea de o cam-dată, dar nici una diu aceste amăgiri nu reușește pentru mult timp, și experiența tuturor veacurilor ne învață că, pentru ca să pară cineva om de bine, trebuie să fie în adevăr ast-fel.

După această constatare D'Aguesseau adresează judecătorilor aceste cuvinte: Miniștri ai justiției, cărora propunem astăzi acest mare adevăr, să nu sperați că veți putea surprinde judecata publicului; ridicăți de asupra popoarelor ce inconjoară tribunalul vostru, sunteți și mai mult expuși vederei lor; voi judecați diferentul dintre ei, dar ei judecă dreptatea voastră; și fericirea sau nenorocirea condițiunei voastre este de așa natură, în cât nu veți putea vre-o dată ascunde nici virtuțile dar nici defectele voastre.

În mercuriala XII D'Aguesseau recomandând magistratului respectul de sine, îi adresează următoarele cuvinte: Respectă-ți poziția, respectă-te pe tine însuți; onoarea ce vei da caracterului tău va fi măsura cu care te va onora publicul, și fericirea pozițiunei tale este ast-fel, că depinde de voința ta de a fi tot-d'auna mare.

Cu toată decăderea moravurilor lumea nu este nici oarbă nici nedreaptă; ea știe să cunoască și să știmizeze meritul adevărat.

Virtutea magistratului demn se poate întempla, și foarte des, a nu fi răsplătită, dar ea va fi tot-d'auna onorată.

Cu cât oamenii vor fi mai interesați cu atât mai mult ei vor admira pe magistratul ce îi servă fără interes, pe magistratul care își dă munca pentru a îndestula necesitățile societății, pe magistratul în fine care ocupat tot-d'auna de mizeriile celor-l'alți oameni, le procură un repaus ce refuză pentru sine.

În Mercuriala XIV despre atențiune D'Aguesseau dîce magistratilor că, după cum în Mercuriala XIII i-a povățuit a se instrui, tot ast-fel prin această Mercurială le dîce voi care sunteți destinați a judeca lumea după acest pământ, fiți cu luare aminte! căci la ce servă inteligența, acest bun simț ce se măgulește de a cuprinde în sine rațiunea tuturor legislatorilor, și înțelepciunea tuturor legilor, dacă este lipsită de atențiune?

Și să fie bine înțeles că aci este vorba de acea atențiune solidă, care departe de a se opri la prima superficialitate, știe se măsoare toată înălțimea subiectului, să-i coprinde toată întinderea și să-i sondeze toată adâncimea.

Este vorba de acea maturitate de judecată care se teme de descoperirile sale, și care știe că adevărul nu se poate descoperi de cât cu multă stăruință și cu ajutorul unei reflecțiuni serioase.

Fericit magistratul înzestrat de providință cu o aten-

țiune așa de necesară! și făcând comparație între timpurile ferice din trecut pe care D'Aguesseau le numește virsta de aur a justiției, atunci când formele erau foarte simple cu formele justiției din vremea sa, el dice: Înaintea unui asemenea magistrat suplicantul timid are mângâierea de a aduce dorințele sale până la picioarele tronului justiției, acolo părțile prigonitoare, de bună credință, pot avea bucuria de a vedea născând și murind discordia dintre ele, de a se bucura de o repede victorie, sau de a se consola de o pierdere, și a duce cu ele pacea.

De vreme ce astăzi cu toată buna-voință a oamenilor de bine, ei ved justiția lăncedând sub povara formelor, și a prețului ce costă spre a obține. Cine nu știe că, astăzi mai mult de cât or când, a amina o judecată, este adesea equivalent cu a refuza dreptatea? Bunul drept se nimicește din cauză că nu a primit o soluțiune grabnică.

Trist dar vrednic subiect de a face pe toți judecătorii să tremure! căci o doză de atențiune mai mult, o ultimă sfortare de reflecțiune ar fi putut poate preveni această nenorocire.

Nenorocire pentru magistratul care incepe a fi cu luare aminte numai când se apropie momentul fatal al pronunțării hotărâri! Pe când el doarme sau convertează frauda și uneltirea vicleană veghează spre a-l surprinde.

Și ast-fel D'Aguesseau trecând din exemplu în exemplu, și din argument în argument, pune în balanță pe de o parte pe magistratul ce veghează la împlinirea datoriei sale, și dă toată atențiunea sa în ascultarea procesului, și în studiarea hotărâri sale, iar pe de alta pe magistratul indolent și neglijent, și sfârșește dicând că atențiunea statornică în funcțiunile profesiunii este izvorul pur și fundamental solid al adevăratei măririi.

Ași fi dorit Domnilor, să merg mai departe cu descrierea tuturor însușirilor ce trebuie să aibă un magistrat model, dar mă tem să nu pășesc peste cadrul restrâns al unui discurs de deschidere; Și apoi cine din Domniile-Voastre nu a cetit și recetit operele acestui celebru magistrat?

Mă opresc dar aci și îmi permit a indemnă pe tinerii noștri magistrați a studia cu multă băgare de seamă admirabilele povețe ale acestui mare învățat.

Departă de noi ideea de a crede că tabloul trist făcut de D'Aguesseau al tinerilor magistrați din epoca sa, s'ar potrivi întocmai și la noi, căci și cu altă ocaziune am constatat, după acest fotoliu, progresele repezi făcute de justiție într'un spațiu de timp relativ mic. Dar nu trebuie să ne odihnim pe lauri obținuți, căci este încă mult de făcut, și este de neapărată trebuință ca magistrații noștri să se pătrunză cu desăvârșire de acele mari învățăminte, căci numai puindu-le cu scrupulozitate și stăruință în practică, vor putea pași cu succes, și străbate mai departe nobila dar spinoasa noastră carieră.

Căci nu trebuie să uităm, că dacă bărbații iluștri din timpurile cancelarului D'Aguesseau au fost adesea constrânși a-și sacrifica chiar viața pentru împlinirea cu

sânțenie a datoriei lor, astăzi nu se cere de la magistrații noștri asemenea sacrificii, dar se cere cunoștință profundă a legilor, probitate, atențiune și stăruință fără preget întru îndeplinirea datoriei.

Cerințele acestea departe de a fi considerate ca nișce sarcini neplăcute, ele nu sunt pentru omul datoriei decât o mulțumire sufletescă; și întru cât ne privesc avem ferma convicțiune că magistrații noștri sunt pătrunși de acest mare adevăr.

Terminând discursul nostru nu mă pot opri, Domnule prim președinte, și Domnilor judecători, de a constata că și în cursul celor din urmă 40 ani Curtea noastră a avut pierderi regretabile de înregistrat în sânul ei.

Ast-fel moartea a răpit dintre noi pe D-nii G. Platon, Gabr. Giurgea, și Vasile Tase, iar limita de vârstă atingând pe D-nu președinte P. Orbescu și pe D-nii consilierii Ștef. Silion și Al. Petrescu, au fost chemați a-și exercita drepturile lor la pensiune; cred dar că esprim gândirea Domniei-Voastre unanimă, aducând aci tributul nostru de regrete pentru golurile lăsate, în mijlocul nostru, de acești distinși magistrați. Să ne felicităm însă cu toți că aceste goluri au fost cu succes împlinite de magistrați de valoare ca Domnii Dimitrie Hântzescu, Ioan Prodan, G. Liciu, foști prim-președinți la Curțile de Apel din Galați și Iași. G. Petrescu și D. Cuculi, foști președinți de secțiune la Curtea de Apel din București și Gr. Buiculiu un distins membru al baroului din Iași; să ne fie deci permis a le dice încă dată bine ați venit între noi.

RĂSPUNSUL

D-ului Prim Președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție

LA

Discursul rostit de D-l Procuror General, de pe lângă acea înaltă Curte, cu ocaziunea solemnității deschiderii anului judecătoresc, 1894—1895.

Domnule Procuror General,

«Non parvas animo dat gloria Vires».

Orid.

Admir în D'Aguesseau pe savantul juriconsult, admir pe oratorul elocuent, care, în limbajul cel mai înalt, cel mai nobil, a formulat morala cea mai pură, percepțiile cele mai sănătoase, pe censorul, pe Catonele Franciei secolului al 17-lea care, ca și predecesorul lui din Roma antică, a făcut, prin vocea lui puternică, mângâierea și bucuria oamenilor de bine, a înfipt teroarea și provocat ura în inima celor răi, dar, ceea ce admir mai cu seamă și iubesc cu deosebire în el, e marele, e integralul magistrat, bărbatul virtuos care ne-a lăsat drept moștenire ceva cu neasemănare mai prețios de cât doctrine, precepte, ne-a lăsat exemple; de acele frumoase și mari exemple cu care, ca român, se mândrește cu drept cuvânt Quintilian, când, în opera sa magistrală «*Oratoria Institutio*», condus a face un paralel între Grecii și Poporul-rege, cu un legitim sentiment de orgoliu în ționă.

dice: *Quantum enim Gracer praeceptis valent, tautum Romani, quod est majus exemplis.*

În calea grea a vieții noastre de distribuitori ai justiției, exemplul lui D'Aguesseau, ca om și ca magistrat, e farul luminos, cel mai luminos, poate, către care ar trebui, pentru a nu rătăci vre-o dată să avem adesea ațintite privirile și meditațiunile noastre, căci, prin viața lui, el ne prezintă cu prisos tot ce ne poate atrage și interesa mai mult într'un an: puritatea și delicatetea conștiinței, caracterul, forța suflătoare, *amini proestantia*, cum diceau Romanii, acea facultate care face ca omul, fără prezumțiune, încăpățănare sau aroganță, să fie tot d'auna curajos, ferm în dreptatea ce dă, sigur de dânsul, fără nici o teamă, teama conștiinței proprii exceptată, când e vorba de ași face datoria.

Aceasta era D'Aguesseau, dar, spre a cuprinde în cât mai puține cuvinte încă pe întreg omul moral, voi adăoga: om onest și om de bine, *vir bonus* în toată puterea și întinderea dată acestor cuvinte de Caton și Quintilian în celebra definițiune a oratorului: *Vir bonus dicendi peritus*. *Vir bonus*, au dis acești mari și virtuși bărbați pentru că, numai prin însușirea condițiunii morale ce implică aceste două cuvinte, omul ce se destină serviciului public e capabil, în această a lui calitate, și în exercițiul funcțiunii, că, uitându-se pe sine și pe cei ce îi țin de aproape, să și îndrepte de la început și pentru tot d'auna, facultățile, activitatea, spre binele concetățenilor săi, să fie, în raport cu natura și întinderea sferei sale de activitate, în realitate bine-făcător, să lase după dânsul urme în adevăr folositoare obștei.

* * *

Noi românii suntem, nelăgăduiți, un popor adânc frământat de pasiunea progresului, însă, din nenorocire, avem, pare-mi-se, aplecarea, atât în ce privește lucrurile cât și în ce se alinge de oameni, a ne mulțumi, cam lesne și cam des, cu ceea ce Francezii numesc așa de bine: *les à peu près*. Pe lângă aceasta trăim într'o epocă în care fidelitatea, statornicia în doctrine și în idei nu e tot d'auna și în toate o condițiune neapărată pentru a îmbrățișa și percurge repede și cu succes carierele publice.

Așa fiind, și puși precum suntem adli, în fața unei personalități atât de perfectă în frumusețea ei severă, înaintea unui om care ne înfățișează cel mai complet acord între fapte, între doctrină și viață, puși în fața lui D'Aguesseau, e natural, e chiar de un oare-care interes, crez, să ne întrebăm: Cărei forțe impulsive, căruia agent director, ași putea dice Creator, Franția și Omenirea datorește pe acela spre care avem în acest moment îndreptate privirile, inteligenței omului, sau inimii lui? Cu nici o altă ambițiune de aceea d'a mi exprima un sentiment de care sunt adânc pătruns, răspund acestei întrebări, fără a sta un moment măcar la îndoială: inimii, singur locaș, unic focar al convicțiunilor tari, al credinței, mama înaltor cugetări și a operilor nemuritoare.

E adevărat, o recunosc pe deplin, că o mare inteligență împodobită cu vaste cunoștințe apanagiul lui D'Aguesseau, dar, presupunând acest apanagiū încă și mai

bogat, cine ar putea în conștiință tăgădui că, tot cu ajutorul lui, însă îndreptat spre alte direcțiuni, D'Aguesseau, în loc d'a fi precum a fost, în tot cursul vieții, bine-făcătorul contemporanilor săi, în loc d'a lăsa ca moștenire măreața lui operă de jurisconsult, magistrat, orator, legiuitor, om de stat, iar viața lui ca un model de virtuți, cine poate tăgădui că în loc de toate acestea, el ar fi putut să ne transmită numai trista sarcină d'a înregistra lucruri cu totul alte, precum: sete d'a urca treptele sociale cu singurul scop d'a se vedea cât mai curând bine și comod așezat, foloase materiale pentru sine și pentru ai săi câștigate și grămădite, plăcere d'a se bucura de onorurile nedespărțite de pozițiunile sociale înalte, onoruri și credit de care mulți se mulțumesc preferându-le adevăratei onoare și alte de asemenea natură care satisfac ambițiunile vulgare. E dar drept a dice că apanagiul intelectual al lui D'Aguesseau n'a fost pentru dânsul, ca pentru orî și cine, de cât o uneltă, instrumentele indifereamente și de o potrivă propriu pentru tot felul de lucruri: lucruri mari sau mici, frumoase sau urite, bune sau rele, adevărate sau false, folositoare pentru sine sau pentru alții, solide sau fragile, după voința omului care le mănuește.

Ce dar a putut face ca D'Aguesseau să fie omul istoric pe care îl cunoaștem de nu marea lui inimă, focarul credinței care l'a însuflețit? Acea boală, atrofie a inimii, care se numește scepticism, produce oameni sterili, adesea rău făcători, egoiști, nici o dată altruiți, el nu produce oameni ca D'Aguesseau.

* * *

Distinsul literator și academician Thomas, autorul elogiului lui D'Aguesseau, vorbind de acest ilustru compatriotal său, a dis: *«Il n'est pas donné à tout le monde d'être grand, mais chacun peut apprendre de lui a être juste»*. E foarte adevărat, fie-care poate, sub oare-care condițiuni, învăța de la D'Aguesseau să fie just; mă întreb însă: a li just în toată puterea cuvîntului, pururea și în orî și ce împrejurare, ași face din justiție obiectivul vieții nu e oare a fi tot d'o-dată și mare? Cred că da! Nu pot de asemenea primi, fără rezervă, afirmațiunea panegiristului când dice că fie-care poate învăța să fie just.

Afirmațiunea e prea absolută și nu crez că în spiritul chiar al lui Thomas să fi fost ideea că orî și cine, fără osebire, ar putea învăța să fie just. Pentru acésta să mai cere ceva, trebuie ca, într'un grad oare-care, cel ce se destină justiției să însușească darurile cu care natura a înzestrat pe D'Aguesseau; fără acésta nu e cu putință să devie cine-va magistrat integru, în adevăr independent, extrinsec și intrinsec liber voi să zic capabil, *constanter et perpetim*, să evite acele puncte extreme în cariera distribuiri justiției cari se numesc: unul servilitate celălalt capriciu, bun plac, aplecare d'a zice, nu numai când trebuie, dar câte odată chiar și când nu trebuie: *sic volo, sic jubeo*.

«Pouvoir tout pour la justice, et ne rien pouvoir pour soi-même, c'est l'honorable, mais pénible condition du magistrat», eă adevăratul precept dat de

insuși D'Aguesseau, precept care d'alt-mintrelea, mult înaintea lui, un alt om onest și om de bine, Cicerone, l'a formulat în substanță zicând: *omnes viri boni jus ipsum amant*.

Atât Cicerone cât și D'Aguesseau au fost adânci cugetători, și tot d'o-dată, ceea ce e esențial, din acei oameni cari au predicat cu exemplu, au practicat ceea ce au sfătuit pe alții să facă. Așa fiind, cuvintele lor merită osebita noastră atențiune, cel puțin pentru câte-va momente.

Să ne întrebăm dar în scurt ce rezultă din cuvintele lor deja citate:

Că trebuie să iubim justiția pentru ea însăși iar pentru noi, *jus ipsum amare*, că trebuie să putem tot pentru ea, *nimic pentru noi*. Dar un punct la care ei nu răspund direct, ci indirect, dar destul de clar, e: Pentru ca aceste cerințe să se împlinescă ce calitate trebuie să aibă un magistrat? cuvintele: *viri boni* ale unuia, *condition pénible*, ale celui-alt, lasă lămurit să înțelegem că, atât în spiritul lui Cicerone, cât și în acela al lui D'Aguesseau, pentru ca magistratul să poată practica preceptul ce ei l'au formulat, trebuie să fie *virtuos*; și au dreptate, trebuie, încă, din cele grele de practicat, aceea care constă în a face uz, nici o dată și în nici o împrejurare, de o putere pe care, *în drept*, nu o ai, dar de care, *în fapt*, poți uza absolut, fără teamă de vre-o pedeapsă altă de cât aceea ce ți inflige tribunalul conștiinței tale; tribunal pe care l poți împăca, l poți face să tacă înșelându-l prin propriile tale sofisme, l poți corupe, său, mai bine zis, adormi momentan, ceea ce e destul, căci, când se va deștepta, va fi prea târziu.

Să avem deci continuu în vedere greutatea misiunii noastre, pentru ca, mai puțin increzător în puterile noastre, să ne observăm mai de aproape în ori-ce împrejurare.

Nu mai așa vom putea practica, *constater et perpetim*, virtutea care e de esență mandatului nostru și pe care ne-a formulat-o așa de bine Cicerone și D'Aguesseau, numai ast-fel vom fi în adevăr onestii, *viri boni*. Nu crez că ar putea fi o inscripție mai bună de gravat pe viitorul Palat al Justiției ca aceea a marelui Cicerone: *Omnes vivi boni jus ipsum amant*.

* * *

E de prisos Domnule Procuror General, să spun, în prea multe cuvinte, cât împărtășesc opiniunea D-vastră, cât cred că ar fi de dorit ca operele lui D'Aguesseau, și în deosebii Mercurialele, să facă, cât mai mult și mai des, obiectul celirei și meditațiunilor magistraților noștri mai cu seamă a celor tineri, ca, aceste Cap-d'operă de stil, de profundă psihologie, de doctrină morală sănătoasă, să fie pentru noi toți ceea ce evangeliile sunt pentru creștini, căci, scrieri ale unui om în care sunt intrupate povăța și pila, ele merită în adevăr o asemenea onoare. Nu e pagină, nu e frază, aproape, în care să nu întâlnim câte o cugetare adâncă, un precept util o satiră mușcătoare. Relevez, resfoind, între alte, o critică de moravuri, care m'a isbit. Vorbind de disipațiunea morală, și, ca urmare a ei, de pasiunea jocului, de care era con-

taminată unii din magistrații secolului al 17-lea în Franța, el dice: *et ce sont là les grandes occupations qui ne permettent à notre magistrat de se livrer au sommeil qu'a l'heure à laquelle ses pères entraient au senat*.

Anul judecătoresc 1894—1895, e deschis.

Companereii Curților și Tribunalelor din București pe anul judecătoresc 1894—95.

Curtea de Casație: Președintele și membrii secției I au trecut la secția II-a și vice versa.

Curtea de Apel secția I: D-l Adolf Cantacuzino, prim-președinte; membrii D-nii Eustațiu, Populeanu, T. T. Djuvara, Paleologu și Cerkez. — **Secția II-a:** D-l Chivu, președinte; membrii D-nii D. Giuvara, Popescu, Economu, Costescu și Athanosovici. — **Secția III-a:** D-l Schina, președinte; membrii D-nii Bagdat, Bureă, Julian, Manolescu, Râmnicănu și Duca.

Tribunalul Ilfov secția I: I. D. Dâmboviceanu, prim-președinte; membrii D-nii Vericeanu, Naumescu și supleant Gănescu. — **Secția II-a:** Președinte D-l Henry Catargi; membrii D-nii Stambulescu, supleant Mano. — **Secția III-a:** Președinte D-l Florian; membrii D-nii Borănescu, supleant Zisu.

Secția comercială: Președinte, G. Ștefănescu; membrii, Oscar Niculescu, Obedenaru, Mavrus, supleant Filitis.

Secția de notariat: Președinte, D-l Mavrodin; membrii, D-nii Florescu, Râmnicănu, Lahovari, supleant Vlasto.

Camera de punere sub acușațiune: D-nii Eustațiu, Popescu și Manolescu-Râmnicănu.

Curțile cu jurați, pentru sesiunea Septembrie, vor fi ast-fel presidate:

Ilfov-Ialomița, D-l T. T. Djuvara.

Prahova-Buzău, D-l Julian.

Argeș-Muscel-Dâmbovița, D-l Paleologu.

Vlașca-Teleorman, D-l Bureă.

INFORMAȚIUNI

Altagem deosebita atențiune cititorilor noștri atât asupra conținutului discursului D-lui Filitti, Procuror General de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție cât și a răspunsului dat de D-l Schina, Primul Președinte al acelei Inalte Curți, cu ocazia solemnității deschiderii noului an judecătoresc 1894—1895, la 1 septembrie, publicate în întregul lor în acest număr.

* * *

Anunțăm cu plăcere că în numărul viitor vom publica și importantul discurs despre «Curierul Judiciar» rostit de D-l Stătescu, procuror pe lângă Curtea de Apel din București; de asemenea vom publica pe rând toate discursurile de deschidere rostite pe la Curțile de Apel din țară cu ocazia noului an judecătoresc 1894—1895.

Biurul de Informații și Plassare

București, 35 STRADA COLȚEI 35, București

Vis-à-vis de Spitalul Colței

Procură în toată țara: profesoare, guvernante, menajere, bone la copii, administratori de moșii, comptabili, mașiniști, logofeți, etc. etc.

Proprietar, S. Grigorescu.